

Sygn. akt VIII U 990/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Kalinka
Protokolant:	Ewa Grychtol

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2016 r. w Gliwicach

sprawy J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania J. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 24 marca 2016 r. **nr** (...) - (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Teresa Kalinka

Sygn. akt VIII U 990/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 marca 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu J. B. ponownego przeliczenia podstawy wymiaru emerytury na podstawie art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W uzasadnieniu decyzji ZUS wskazał, iż ubezpieczony nie wykazał wynagrodzeń z 10 kolejnych lat przypadających w dwudziestoleciu poprzedzającym rok zgłoszenia wniosku o przeliczenie emerytury. Z kolei wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyliczony z uwzględnieniem zarobków z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym wynosi 116,96% i tym samym jest niższy niż określony w tym przepisie, tj. 250%.

W odwołaniu od powyższej decyzji, ubezpieczony wniósł o jej zmianę

i przeliczenie świadczenia w myśl art. 110a. Ubezpieczony podniósł, iż w jego ocenie, przedłożone przez niego dokumenty z okresu zatrudnienia w KWK (...), jak również zeznania świadków o przesłuchanie których wniósł, potwierdzają uzyskiwanie przez niego zarobków na poziomie pozwalającym na przedmiotowe przeliczenie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodatkowo ZUS wskazał, że ubezpieczony do wniosku o przeliczenie emerytury nie przedłożył żadnych dowodów potwierdzających jego wynagrodzenie osiągnięte przed rokiem 1980, zatem za lata z tego okresu, organ rentowy przyjął kwotę najniższego wynagrodzenia obowiązującego w poszczególnych latach.

Sąd ustalił, co następuje :

J. B. na podstawie decyzji (...) Oddział w C. z dnia 27 listopada 1984r. uzyskał prawo do emerytury górniczej z dniem 30 stycznia 1985r. Do ustalenia jej wysokości przyjęto 28 lat okresów składkowych. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury organ rentowy przyjął wynagrodzenie z 12 kolejnych miesięcy kalendarzowych, tj. z okresu od maja 1983r. do lipca 1984r., gdzie wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 339,17% i zgodnie z przepisami został ograniczony do 250%.

Po uzyskaniu prawa do świadczenia ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu.

W dniu 15 lutego 2016r. ubezpieczony wniósł o przeliczenie emerytury, powołując się na nowelizację ustawy o emeryturach i rentach z dnia 5 marca 2015r., tj. na podstawie art. 110a ustawy emerytalno – rentowej. Do wniosku ubezpieczony załączył zaświadczenia potwierdzające jego zatrudnienie w KWK (...) w okresie od 1 sierpnia 1957r. do 31 maja 1971r. oraz w KWK (...) od 3 czerwca 1971r. do 29 stycznia 1985r. Dodatkowo przedłożył zaświadczenie Rp-7 potwierdzające jego zarobki z okresu zatrudnienia w KWK (...), za lata 1980 – 1989. Ubezpieczony dołączył też pismo Spółki (...) S.A. Oddział w D. – Kopalnie (...) w Całkowitej Likwidacji z dnia 24 listopada 2015r., w treści którego stwierdzono, że brak jest dokumentacji płacowej odwołującego za okres przed rokiem 1980 jak również dokumentacji osobowej, pozwalającej na odtworzenie jego zarobków

z tego okresu. Do wniosku tego, odwołujący dołączył ponadto umowy o pracę łączące go

z PHU (...) s.c. G. i M., na podstawie których pracował w tej firmie od 3 marca 1995r. do 30 czerwca 1995r. w połowie wymiaru czasu pracy jako dozorca, a także zaświadczenie pracy z dnia 2 marca 2016r., potwierdzające zatrudnienie J. B.

w KWK (...) w dniu 18 grudnia 1989r. jako robotnika na powierzchni, w połowie pełnego wymiaru czasu pracy. Wezwany natomiast przez ZUS do przedłożenia zaświadczenia z PHU (...) s.c. G. i M. potwierdzającego faktyczny okres zatrudnienia w tej firmie, z wyszczególnieniem okresów niezdolności do pracy i urlopów bezpłatnych, a także potwierdzenie zgłoszenia go w tym czasie przez pracodawcę do ubezpieczeń społecznych, ubezpieczony nie przedłożył żadnych dokumentów.

W efekcie (...) Oddział w C. w dniu 24 marca 2016r. wydał zaskarżoną decyzję odmowną.

Do odwołania ubezpieczony dołączył kopię legitymacji ubezpieczeniowej, gdzie potwierdzono okresy jego zatrudnienia w KWK (...),

a równocześnie brak jest wpisów potwierdzających jego wynagrodzenie w tych kopalniach. Z kolei w toku procesu, na wezwanie Sądu Spółka (...) S.A. Oddział w D. – Kopalnie (...) nadesłała kserokopie dostępnych dokumentów z akt osobowych ubezpieczonego z okresu jego zatrudnienia w KWK (...). W szczególności dokumenty te to tzw. ogólna karta przebiegu zatrudnienia, gdzie zawarto informacje ogólne o ubezpieczonym, jak jego dane osobowe, zdobyte wykształcenie, okresy zatrudnienia u poprzednich pracodawców, daty badań okresowych, zmiany stanowiska pracy. Brak jest natomiast informacji w zakresie stawek zaszeregowania, zasad premiowania, a zwłaszcza w zakresie konkretnego wynagrodzenia otrzymywanego przez odwołującego. Również KWK (...) nadesłała akta osobowe J. B.. W aktach tych znajduje się ogólna karta przebiegu zatrudnienia, gdzie zawarto informacje takie jak powyżej, karta kontroli czasu pracy pracownika fizycznego z wyszczególnieniem dniówek przepracowanych w styczniu 1985r., załącznik do karty ewidencyjnej pracownika, gdzie wyszczególniono ilość tzw. dniówek przodkowych, arkusz

ewidencyjny zawierający ogólne informacje o ubezpieczonym, świadectwo pracy z KWK (...), karty obiegu, badania wstępne i skierowanie na te badania, a także inne dokumenty z przebiegu jego zatrudnienia w tej kopalni, gdzie jednak, w żadnym dokumencie, nie wskazano choćby częściowych lub pośrednich danych pozwalających na odtworzenie zarobków odwołującego.

W toku procesu ubezpieczony wnosił o przesłuchanie w charakterze świadków swoich współpracowników, z okresów zatrudnienia w obu powyższych kopalniach, a także z ich akt emerytalnych, z których w jego ocenie wynika poziom zarobków, pozwalający na ustalenie jego osobistego wynagrodzenia na poziomie pozwalającym na przyjęcie, iż spełnia warunki, o których mowa w art. 110a ustawy emerytalnej.

Na podstawie akt emerytalnych H. W. Sąd ustalił, że był on w latach 1965 – 1990 pracownikiem dołowym KWK (...). Natomiast od dnia 12 kwietnia 1990r. jest on uprawniony do górniczej emerytury. W grudniu 2015r. H. W. wystąpił z wnioskiem o przeliczenie jego świadczenia na zasadzie określonej w art. 110a ustawy o FUS. Składając ten wniosek udowodnił on zarobki za lata 1965 – 1969, 1976 – 1990, 1992 – 1995, 1997 – 2000 i 2005. Z kolei za lata 1970 – 1975r. ZUS przyjął minimalne wynagrodzenie z tego okresu.

Na podstawie akt emerytalnych J. K. Sąd ustalił, że był on w latach 1962 – 1970 pracownikiem dołowym KWK (...), zaś w latach 1970 – 1992 pracownikiem dołowym KWK (...). Natomiast od dnia 1 sierpnia 1992r. jest on uprawniony do górniczej emerytury. W grudniu 2015r. J. K. wystąpił z wnioskiem o przeliczenie jego świadczenia na zasadzie określonej w art. 110a ustawy o FUS. Składając ten wniosek udowodnił on zarobki za lata 1984 – 1992, 1999 – 2002. Z kolei za pozostałe lata ZUS przyjął minimalne wynagrodzenie z tego okresu.

W toku procesu Sąd dopuścił też dowód z kopii zaświadczeń Rp-7 A. J. i A. W., z okresu ich zatrudnienia w KWK (...), które znajdują się w ich aktach emerytalnych dołączonych do akt tu Sąd w sprawach VIII U 1043/16 (A. W.) i VIII U 875/15 (A. J.). W zaświadczeniach tych potwierdzono ich zarobki wyłącznie za lata 1976 – 1985.

Z akt emerytalnych zarówno H. W., jak i J. K., a dodatkowo z opisanych wyżej zaświadczeń Rp-7 A. J. i A. W. wynika, że zarobki pracowników dołowych kopalń węgla kamiennego, dopiero od roku 1980 na stałe przekroczyły poziom 250% przeciętnego wynagrodzenia, zaś przed tym rokiem jedynie niektórzy pracownicy sporadycznie przekraczali tę wartość. Przeważnie jednak ich zarobki przed tym rokiem sporadycznie przekraczały 230% przeciętnego wynagrodzenia.

W oparciu o akta emerytalne ubezpieczonego Sąd ustalił, że odwołujący wykazał swoje zarobki za lata od 1980 do 1985, które w części, tj. za rok 1985 przypadają po przyznaniu prawa do emerytury. Zarobki te pozwoliły na ustalenie, za te lata, wppw na poziomie 295,87%.

Sąd dokonał symulacyjnego wyliczenia i ustalił, że w pozostałych 14 latach brakujących do pełnych 20 lat kalendarzowych, zarobki odwołującego musiałyby się kształtować przynajmniej na stałym poziomie co najmniej 230%.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o akta organu rentowego, kopię legitymacji ubezpieczeniowej (k.8-12), odpis akt osobowych odwołującego z KWK (...) (k.22), odpis akt osobowych odwołującego z KWK (...) (k.24), kopii zaświadczeń Rp-7 A. J. i A. W. (k.40 i 44), a także akt emerytalnych H. W. i J. K., dołączonych do akt niniejszej sprawy.

Zgromadzony materiał dowodowy, Sąd uznał za kompletny, wiarygodny i mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe określa rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Rozporządzenie to w § 21 pkt 1 przewiduje, iż środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy przepis zakłada istnienie optymalnych warunków, tj. wymaga, by zachowała się dokumentacja płacowa pracodawcy. Natomiast w sytuacji, gdy nie zachowała się stosowna dokumentacja płacowa, wysokość zarobków może być ustalona na podstawie dokumentacji zastępczej z akt osobowych pracownika (np. umów o pracę, angaży, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz innych pism dotyczących zatrudnienia, które zawierają informacje o wynagrodzeniu), a także zeznań świadków.

Trzeba także wskazać, że w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997r., sygn. akt II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006r., sygn. akt I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257).

Ponadto, w sytuacji, gdy fakt zatrudnienia odwołującego jest niewątpliwy, dopuszczalne jest ustalenie wysokości wynagrodzenia na podstawie dowodów pośrednich (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19.01.1994r., III AUr 494/93, PS-wkł 1994/6/18).

W rozpoznawanej sprawie przedmiot sporu sprowadzał się do odtworzenia wysokości wynagrodzenia osiąganego przez ubezpieczonego w okresie jego zatrudnienia w KWK (...) w latach 1957 – 1979.

Jak wyżej wykazano Sądowi nie wiążą ograniczenia dowodowe, takie jak w postępowaniu przed organem rentowym i Sąd może ustalać wysokość wynagrodzenia na podstawie dowodów pośrednich. Kluczową jednak kwestią jest, że muszą jednak w rzeczywistości istnieć takie dowody jak choćby szcątkowa dokumentacja osobowa, w oparciu o którą można by potwierdzić takie dowody pośrednie, jakimi mogą być zeznania świadków, czy też zapisy w ich dokumentacji emerytalnej.

Nie można wysokości zarobków, stanowiących podstawę do wyliczenia składek na ubezpieczenie społeczne ustalać w sposób hipotetyczny, oparty jedynie na domniemaniu. Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są bowiem normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wysokości wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Przy obliczaniu wysokości podstawy emerytury, bierze się zatem pod uwagę dokładnie ustaloną wartość - wysokość uzyskiwanego w określonym czasie wynagrodzenia. Tym samym, w sprawie o ustalenie podstawy wymiaru składki, należy dokładnie określić wysokość wszystkich składników wynagrodzenia, które mają być uwzględnione – wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 września 2015r. III AUa 370/14 (LEX nr 1927664).

W przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdującą się w jego aktach osobowych, tj. umowy o pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim jednak wypadku uwzględnić można tylko takie składniki, które są pewne, stałe, wypłacane były w danym okresie i w określonej wysokości. Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można zatem ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego – wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z dnia 3 czerwca 2015r. III AUa 535/14 (LEX nr 1781979). W aktach osobowych ubezpieczonego nie zachowały się żadne dokumenty pozwalające ustalić stawki zaszeregowania. Czy inne składniki wynagrodzenia.

Nie ma możliwości wyliczenia wysokości wynagrodzenia, a co za tym idzie - wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, wynikające

z porównania do wynagrodzenia innych pracowników. Uśrednione obliczenie wysokości wynagrodzenia - oparte na wynagrodzeniu otrzymanym przez innych pracowników - nie może oddać indywidualnych cech właściwych dla danego stosunku pracy. Obliczenie wysokości wynagrodzenia musi być oparte na dokumentacji,

z której wynikają określone kwoty wynagrodzenia. Dopiero zebrana dokumentacja może zostać poparta zeznaniami świadków. Kwestia pobieranego wynagrodzenia musi zostać zatem udowodniona w sposób bezwzględny. Nie jest możliwe udowadnianie jej jedynie przy pomocy zeznań świadków (jak np.: potwierdzanie wystąpienia okresu składkowego poprzez zeznania świadków, że dana osoba w określonym okresie faktycznie wykonywała pracę). Tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód

w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym. Na podstawie innych dowodów nie jest możliwe dokładne określenie kwoty wynagrodzenia, a co zatem idzie - ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury - wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 31 marca 2015r. III AUa 1807/14 (LEX nr 1814849).

W przedmiotowej sprawie ubezpieczony w sposób pewny, tj. za pośrednictwem stosownych dokumentów, wykazał jedynie swoje zarobki z lat 1980 – 1989. Nie wykazał natomiast zarobków uzyskanych przed rokiem 1980. Niewątpliwie za dowody takie nie można, z przyczyn powyżej omówionych, uznać zarobków innych pracowników, tym bardziej, że z okresu wspólnej pracy z odwołującym, udowodnili oni zarobki najwcześniej za rok 1976, co nie pozwala na nawet hipotetyczne ustalenie ich zarobków za okres wcześniejszy.

Reasumując, Sąd uznał że J. B. nie ma prawa do ponownego ustalenia wysokości jego emerytury na podstawie art. 110a ustawy emerytalnej. Musiałby wykazać, że w ciągu co najmniej 13 lat osiągał wynagrodzenie w wysokości nie mniejszej niż 230 %/. Tymczasem, nawet w oparciu o akta emerytalne współpracowników takie ustalenie nie jest możliwe.

Wobec powyższego, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

(-) SSO Teresa Kalinka